

Eğitim Hakkı El Kitabı

Eğitim Hakkı El Kitabı

*Bu yayın TANAP tarafından Sosyal ve Çevresel Yatırım Programları kapsamında finanse edilmiştir.
Bu yayının içeriğinden yalnızca Tohum Otizm Vakfı sorumludur, yayın içeriğinin herhangi bir şekilde
TANAP'ın görüşlerini yansıttığı sonucu çıkartılamaz.*

Eğitim Hakkı El kitabı, çocuğunuzun eğitim hakkını elde edebilmesinde ve kullanabilmesinde size bir yol haritası çizmektedir.

Otizm spektrum bozukluğu tanısı olan her bir çocuğun eğitim hakkı var!

Çocuğunuzun eğitim hakkı, anayasamız ve kanunlarla belirlenmiş, güvence altına alınmıştır. Anayasamızın 42. Maddesi **'Hiçbir birey eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz'** der.

İÇİNDEKİLER

- Anayasal Düzenlemeler
- Yasal Düzenlemeler
- Özürlü Sağlık Kurulu Raporu Almak için Ne Yapmalısınız?
- Otizm Spektrum Bozukluğu Tanısı Olan Çocuğunuz Eğitim Hizmetlerinden Nasıl Yararlanabilir?
- Eğitim Ortamları
- İtiraz ve İşleyiş

Anayasal Düzenlemeler

Anayasamızın 41., 42., 49., 50., 60. ve 61. maddeleriyle ailenin eğitim-öğretim ve çalışma hakkı ve sorumluluğu ile sosyal güvenlik hakkı konularında herkesin yasa önünde eşit olduğu ifade edilmiştir. 6. Madde'de ise '...Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılabacak tedbirleri alır;' ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın bu maddeleri engelli bireyler için oluşturulması gereken düzenlemelere ışık tutmuştur. Yani devletimiz, sizin otizm spektrum bozukluğu tanısı olan çocuğunuz da dâhil olmak üzere her çocuğa ihtiyaçlarına en uygun eğitimi ücretsiz olarak vermekle yükümlüdür. İhtiyacı olan eğitimi çocuğunuzun alabilmesi için yapacağınız girişimlerde size fiziksel şartların uygun olmadığı ya da öğretmen bulunmadığı gibi mazeretler söylenebilir. Ancak, unutmayın ki bu mazeretlerin giderilmesi ve bu sorunların çözümü, sizin değil, eğitimden sorumlu olan devletimizin yükümlülüğüdür.

Yasal Dzenlemeler

- 4857 sayılı İş Kanunu (2003), Yürürlükteki Hükümleri ile 1475 sayılı İş Kanunu (1971) ve 1615 sayılı Gümrük Kanunu (1972)
- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)
- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kanunu (1983)
- 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu (1983)
- 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu (1986)
- 3360 sayılı İl Özel İdare Kanunu (1987)
- 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükümünde Kararname (1997)
- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun (2005)
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2006)
- Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları Genelgesi (2008)
- Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik (2013)

573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükümünde Kararname Hükümlerine göre:

- Özel eğitim gerektiren tüm bireyler, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel eğitime erken başlamak esastır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.
- Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.
- Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.

- Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşlerine önem verilir.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.
- Tanısı konmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitim zorunludur. Bu eğitim özel eğitim okulları ve diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir.
- Her aşamadaki tanılamada, bireyin eğitsel performans düzeyi belirlenir, gelişim alanlarındaki özellikleri değerlendirilir ve bu değerlendirme sonuçları dikkate alınarak eğitim amaçları ve hizmetleri planlanır, en uygun eğitim ortamına yerleştirilmesine karar verilir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

Bu yönetmeliğin amacı; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, genel ve mesleki eğitim görme haklarından yararlanabilmelerini sağlamaya yönelik usul ve esasları düzenlemektir. Bu yönetmelik, özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ile onlara doğrudan veya dolaylı olarak sunulacak eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili hükümleri kapsar.

Hiç Zaman Kaybetmeden Eğitim için MEB'e Başvurun!

Çocuğunuza otizm spektrum bozukluğu tanısı konulduktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) kurumlarında çocuğunuzun eğitiminin planlanması ve yürütülmesi için ayrı bir değerlendirme yapılması gerekir.

Bu değerlendirmeye başvurabilmenin koşulu özürlü sağlık kurulu raporu almaktan geçer.

Özürlü Sağlık Kurulu Raporu Almak için Ne Yapmalısınız?

Özürlü Sağlık Kurulu Raporu almak için, Özürlü Sağlık Kurulu bulunan bir hastaneye başvurmalısınız. Özürlü Sağlık Kurulu Raporu almak için (a) sağlık kurullarından verilecek dilekçenin doldurulması, (b) kimlik fotokopisi ve (c) beş adet fotoğraf gerekmektedir. Özürlü Sağlık Kurulu; iç hastalıkları, genel cerrahi veya ortopedi, göz hastalıkları, kulak-burun-boğaz, nöroloji veya ruh sağlığı uzmanlarından oluşur.

Otizm Eğitim Kiti içinde bulacağınız 'Kimlere Danışabilirim?' başlıklı kitapçığı incelediğinizde, ilgili hastanelerin listesi ve iletişim bilgilerine kolaylıkla ulaşabilirsiniz.

Otizm Spektrum Bozukluğu Tanısı Olan ocuğunuz Eğitim Hizmetlerinden Nasıl Yararlanabilir?

Özürlü Sağlık Kurulu Raporunuzu aldıktan sonra yapmanız gerekenler:

I. "Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama" Yapılması

Çocuğun eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitimin planlanması için Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) tarafından değerlendirme yapılır. Buna 'eğitsel değerlendirme ve tanılama' denir. Her ilde ve büyük ilçelerde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir RAM vardır. Bu amaçla aile, ikamet ettiği il ya da ilçeye hizmet veren RAM'a başvurmalıdır. RAM'da yürütölen çalışmalar sonucunda, çocuğunuzun hangi eğitim ortamına devam etmesinin uygun olacağına ilişkin olarak size RAM tarafından yönlendirmeye yönelik görüş belirtilir.

RAM'lar tarafından yapılan değerlendirme, tanılama gibi ölçme araçları, danışan dosyaları ile çocuğunuza ilişkin diğer tüm kayıtlar güvende olup, gizli tutulmaktadır.

II. İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Eğitim Ortamına Yerleştirme

RAM'da çocuğunuz için hazırlanan rapor, ikamet ettiğiniz il ya da ilçenin Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'na gönderilir. Bu kurul toplanarak, çocuğunuzun uygun eğitim ortamına yerleştirilmesi kararını alır.

Çocuğunuzun eğitim ortamına yerleştirilmesi sürecinin aşamaları ayrıntılı olarak şöyle açıklanmaktadır:

A. RAM Tarafından 'Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama' Yapılması

Rehberlik ve Araştırma Merkezine (RAM) eğitsel değerlendirme ve tanılama için başvurun. Eğer çocuğunuza otizm spektrum bozukluğu tanısı konmuşsa; eğitsel değerlendirmesinin ve tanılmasının yapılması, eğitim ortamına yerleştirilmesi ve devletin sağlayacağı özel eğitim desteğinden yararlanması için ilinizdeki ya da ilçenizdeki RAM'a başvurmanız gerekir.

'Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama' Nedir?

'Eğitsel değerlendirme ve tanılama' sürecinde, çocukun tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenir. Ayrıca, çocuğunuzun hangi ortamda eğitim görmesinin uygun olacağına ilişkin öneride bulunulur.

Çocuğunuzun eğitsel değerlendirme ve tanılması RAM'da oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından çeşitli testler ve çocuğunuzun özelliklerine uygun diğer ölçme araçlarıyla yapılır. Tanılamada çocuğun tıbbi değerlendirme raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim öyküsü, tüm gelişim alanlarındaki özellikleri, akademik alanlardaki eğitim performansı, ihtiyaçları, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama eğitimin her tür ve kademesindeki geçişler ile bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak veli ya da okulun/kurumun isteği üzerine gerektiğinde tekrarlanır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu kurul tarafından belirlenen çocuklar için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ve Eğitim Planı hazırlanır. Bu belgeler, özel eğitim kurumlarından eğitim ve destek eğitim hizmeti almak için gereklidir ve her yıl yenilenir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunda Kimler Yer Alır?

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, RAM müdürü ya da görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

a) RAM'daki Özel Eğitim Hizmetleri bölüm başkanı,

- b)** Psikolojik ölçme araçlarını kullanabilen bir rehber öğretmen,
- c)** Görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinden bir öğretmen,
- d)** Gezerek özel eğitim görevi yapan bir öğretmen,
- e)** Bireyin velisi,
- f)** Varsa, bir çocuk gelişimi ve eğitimcisi.

Bu süreçte aile olarak sizin görüşünüz çok önemlidir. Kurula çocuğunuz hakkında bilgi verebilir ve nerede eğitim almasını istediğinizi bildirebilirsiniz.

Özel Eğitim Değerlendirme Kuruluna gerektiğinde; eğitim programcısı, odyolog, psikolog, psikometrist, sosyal çalışmacı, dil ve konuşma terapisti, fizyoterapist, uzman hekim gibi diğer meslek elemanlarından seçilecek birer kişi, çıraklık ve yaygın eğitime gidecekler için ilgili kurum temsilcisi, özel eğitim gerektiren bireyin çalıştığı kurumdaki işyeri temsilcisi de katılabilir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca, bilgilerine başvurulmak üzere; özel eğitim alacak öğrencinin sınıf ve alan öğretmeni, sınıf rehber öğretmeni, kayıtlı olduğu okulun veya kurumun müdürü, başvuru yapan kurum temsilcisi, özel eğitim hizmetleri kurul üyesi, üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğretim üyesi ve sivil toplum kuruluşu temsilcisi de çağrılabilir.

Siz velisi olarak çocuğunuzla ilgili görüşünüzü desteklemek için yukarıda belirtilen uzman ve eğitimcilerin kurula gelip, görüş bildirmelerini kurula önerebilirsiniz.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından verilen yerleştirme kararı sonrasında çocuğunuzun yerleştirildiği okul veya kurum ile çocuğunuzun eğitim ve gelişimini takip etmek zorundadır. Kurul, öğrencinin eğitim performansında gelişme olmadığının tespit edilmesi halinde, öğrencinin devam ettiği okul ve kurumla ilgili denetim yapılması konusunda Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'nu bilgilendirme hakkına sahiptir.

Çocuğunuzun RAM tarafından eğitsel değerlendirme ve tanılmasının yapılması için bir dilekçe yazmanız gerekir.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama için RAM'a verilecek dilekçe ile birlikte gereken evraklar şunlardır:

- a)** Bireyin, velisinin ya da okul/kurum yönetiminin yazılı başvurusu,
- b)** Okula/kuruma kayıtlı öğrenciler için bireysel gelişim raporu,
- c)** Herhangi bir okula/kuruma kayıtlı olmayan bireyler için başvurduğu RAM'ın sorumluluk bölgesi içinde ikamet ettiğini gösteren belge,
- ç)** İstenmesi durumunda tıbbi; tanılama ile ilgili sağlık kurulu raporu,

d) Çocuğun 3 adet fotoğrafı,

e) Çocuğun T.C. kimlik numaralı nüfus cüzdanı fotokopisi.

Başvurunuzun her aşamasında Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, çocuğunuza ve size rehberlik etmek, bilgi vermek ve eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine katılımınızı sağlamak ve size doğru bilgi vermek zorundadır.

RAM bünyesindeki Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, başvuru tarihinden itibaren 60 gün içinde çocuğunuz için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu'nu ve Eğitim Planını hazırlamakla yükümlüdür. 60 gün içinde cevap almadığınız takdirde itiraz edebilirsiniz (Bknz; İtirazlar ve İşleyiş). Bu belgeler doğrultusunda kurul ayrıca çocuğun hangi eğitim ortamında eğitim almasının uygun olduğuna ilişkin öneride de bulunur.

B. İl veya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Eğitim Ortamına Yerleştirme

RAM, hazırladığı Değerlendirme Kurulu Raporunu, ikamet ettiğiniz il ya da ilçenin Milli Eğitim Müdürlüğüne ulaştırır. İl ya da İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu, rapor ve plan doğrultusunda, çocuğunuzu en uygun resmi okula veya kuruma yerleştirir.

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'nda Kimler Yer Alır?

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu, ilgili İl ya da İlçe Milli Eğitim Müdürünün görevlendireceği müdür yardımcısı veya şube müdürünün başkanlığında bir özel eğitim ya da kaynaştırma kurumu müdürü, bir rehber öğretmen ve gezerek özel eğitim hizmeti veren bir öğretmenden oluşur.

Gerektiğinde Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'na öğrencinin velisi, RAM temsilcisi, öğrencinin yerleştirilmesi düşünülen kurumun temsilcisi gibi kişiler de katılabilir.

Otizmlili çocuğunuzu en iyi siz tanıyorsunuz. Dolayısıyla, çocuğunuzun en uygun eğitimi alması için Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'na mutlaka siz de katılın.

Velisi olduğunuz öğrenci hakkında yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarına kararı aldığınız tarihten itibaren 60 gün içinde itiraz edebilirsiniz. İtirazlarınız incelenerek, en geç 30 gün içinde sonuçlandırılmalıdır. Sonuç size, okula veya kuruma ve RAM'a yazılı olarak bildirilecektir.

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'nun öğrenciyi en uygun okula veya kuruma yerleştirme görevinin yanı sıra RAM'ların, özel eğitim okul ve kurumlarının, özel eğitim sınıflarının, destek eğitim odalarının personel, araç-gereç ve taşıt gibi ihtiyaçlarını belirleyerek, bu ihtiyaçların giderilmesi için çalışmalar yapmak

görevi de bulunmaktadır. Diğer bir anlatımla, çocuğunuz okula yerleştirildikten sonra, öğrenim gördüğü sırada yaşayacağı materyal eksiklikleri konusunda Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'na başvurabilir ve ihtiyacın giderilmesini talep edebilirsiniz (Bknz. Dilekçe Örnekleri).

Öte yandan, otizmlili bir çocuğun bir okula kaydının yaptırılabilmesi için Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından yerleştirme kararı alınmasını beklemeye gerek yoktur. Çocuğunuzun kaydını size en yakın ilkokula yaptırabilirsiniz. Ancak, bu öğrenciler için yerleştirme kararı alınması konusunda okul yönetimi gerekli resmi işlemleri başlatır. Çocuğunuzun kayıtlı olduğu okul veya kurum, yerleştirme kararına uygun ise çocuğunuz bulunduğu okul ya da kurumda öğrenimine devam eder. Farklı bir yerleştirme kararı olması halinde ise öğrencinin yerleştirme kararına uygun okula nakli konusunda gerekli işlemler yapılır.

Eğitim Ortamları

Ülkemizde 1997 yılında yapılan yasal düzenlemelere göre engelli çocuklar, engelli olmayan akranlarıyla birlikte eğitim almalıdırlar. Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri

de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır.

Sizin de hedefiniz çocuğunuzun bir an önce kaynaştırma ortamında eğitim görmesine olanak sağlamak olmalıdır. Ancak, özel eğitim ihtiyacı olan her çocuk kaynaştırma ortamından yararlanamayabilir. Kaynaştırma için başta sosyal beceriler ve öz bakım becerileri olmak üzere çocuğun çeşitli alanlardaki becerilerinin gelişmiş olması gerekir. Aksi takdirde, bu çocukların, bu becerileri kazanıncaya kadar, benzer özelliklerdeki otizmli çocukların devam ettiği ayrı özel eğitim okullarında ya da özel eğitim sınıflarında eğitim görmeleri gerekir. Belli bir süre ayrı bir özel eğitim ortamında eğitim gören öğrenciler, gerekli becerileri kazanmaları durumunda, ilerleyen yıllardaki eğitimlerini kaynaştırma ortamlarında sürdürebilirler.

I. Kaynaştırma Eğitimi

Bilindiği üzere kaynaştırma yoluyla eğitimin amacı; özel eğitime ihtiyacı olan bireylere destek eğitim hizmetleri de verilerek yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlamaktır. Bu uygulamalar kapsamında özel eğitime ihtiyacı olan bireyler, kaynaştırma yoluyla eğitimlerini,

yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi, özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılmaktadır.

Anayasamızın 42. maddesindeki '...Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyaacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır;' hükmü uyarınca; Milli Eğitim Temel Kanununun 7. maddesinin 'Eğitim Hakkı' ile 8'inci maddesinin 'Fırsat ve İmkn Eşitliği' başlığı altında, 'özel eğitim ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.' hükmü yer almıştır.

İlköğretim ve Eğitim Kanununun 6. Maddesi'nde; özel eğitim gerektiren bireyler için okul ve sınıfların açılmalarının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Aynı kanunun 52. maddesi ile de mülki amirleri, ilköğretim müfettişlerini ve zabıta teşkilatını zorunlu öğrenim çağındaki çocukların ilköğretim kurumlarına devamlarını sağlamakla yükümlü kılmiş, veli yahut vasi veya aile başkanlarını ve okul idarelerini yardımla ve her türlü tedbiri almakla görevlendirmiştir. Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle özel eğitim gerektiren bireylerin de zorunlu eğitimleri kesintisiz sekiz yıl olmuştur. Ayrıca, Engelliler Hakkında Kanunun "Eğitim ve ğretim" başlıklı 15. Maddesi'nde; "Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelliler, zel durumları ve farklılıkları dikkate

alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılır” ifadesi yer almaktadır.

573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile özel eğitim yeni bir yapıya kavuşturulmuştur. Daha önceden özel eğitim okulu ağırlıklı olan bu yapılanma çağdaş bir anlayış ile kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları esas alınarak düzenlenmiştir. Söz konusu kararnamenin "Kaynaştırma" başlıklı 12. Maddesi'nde; "Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, hazırlanan bireysel eğitim planları doğrultusunda akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülür." hükmü yer almıştır.

Aynı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Okul Öncesi Eğitimi" başlıklı 7. Maddesi'nde "Tanısı konulmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitimi zorunludur. Bu eğitim özel eğitim okulları ile diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir. Gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak, özel eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitim süreleri uzatılabilir." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu kararnamenin 24. Maddesi ile resmi ve özel okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okulları ile yaygın eğitim kurumlarının; kendi çevrelerindeki özel eğitime ihtiyacı olan bireylere özel eğitim hizmetleri sağlamakla yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin yararlanacağı eğitim hakkının detaylıca düzenlendiği Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği gereği eğitim-öğretimlerini kaynaştırma yoluyla sürdüreceğ öğrencilerin eğitim-öğretim haklarından en üst düzeyde yararlanmalarını ve eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak amacıyla, okul/kurumlara yerleştirmelerinin yapılması, destek eğitim odalarının ve/veya özel eğitim sınıflarının açılması, bunların ihtiyaçlarının belirlenmesi ve gerekli tüm tedbirlerin alınması Özel Eğitim Hizmetleri Kurullarının sorumluluğunda bulunmaktadır.

Bu kapsamda konu ile ilgili olarak anayasamızın, ilgili kanun ve yönetmelik esaslarına göre okul ve kurumlarda uygun tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Eğitim hakkı, çocuğunuzun en temel hakkıdır ve devlet tarafından korunmaktadır. Hangi koşullarda olursa olsun, bu hak çocuğunuzun elinden alınamaz.

Eğitim Kademelerindeki Özel Eğitim Hizmetleri

Ülkemizde özel eğitim gerektiren çocuklar için zorunlu eğitim okul öncesi dönemden başlar ve ortaöğretim süresini kapsar.

1- Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi (0-36 ay)

Erken çocukluk dönemi eğitimi, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 35. Maddesinde de düzenlendiği üzere 0-36 ay arasındaki bireyleri kapsayan, okullar bünyesinde özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara eğitim vermek üzere özel eğitim erken çocukluk birimlerinin açılarak, erken çocukluk dönemindeki bireylerin yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte ilk eğitimini almasıdır. Bu eğitim okul ve kurumlarda verildiği gibi gerekli görüldüğünde evde de verilebilir.

Erken çocukluk eğitimi birimlerinin planlaması ve koordinasyonu yine Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından yapılmaktadır.

Çocuğunuzun eğitim hayatını sürdürebilmesi için 0 – 36 ay arası erken çocukluk döneminde ilk eğitimini alması oldukça önemlidir. Çevrenizdeki okullarda özel eğitim erken çocukluk eğitim birimi açılması için talepte bulunabilirsiniz.

2- Okul Öncesi Eğitim (37-66 veya 78 ay)

37-66 ay arası özel eğitime ihtiyacı olan çocukların okul öncesi eğitimi zorunludur. Özel eğitime ihtiyacı olan 37-66 ay arası çocukların okul öncesi eğitimlerini öncelikle kaynaştırma uygulamaları ile yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta veya özel eğitim sınıfında almaları gerekir. Okul öncesi eğitim, Özel

Eğitim Değerlendirme Raporu ile velinin yazılı onayı doğrultusunda eylöl ayı sonu esas alınarak 78 aya uzatılabilir.

3- İlköğretim (1-4. Sınıflar ile 5-8. Sınıflar)

İlköğretim çağındaki çocukların, öncelikle yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitim görmesi esas olup, ilköğretim seviyesindeki eğitimlerini özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ilkokul ve ortaokullarda da sürdürebilirler (Bkz. Özel Eğitim Sınıfı).

Çeşitli nedenlerle ilköğretim kurumlarını tamamlayamayan bireyler MEB Açık Öğretim Ortaokullarında, eğitimlerini sürdürebilirler. Özel eğitime ihtiyacı olduğunu Özel Eğitim Hizmetleri Kurulundan alınacak belge ile raporlandırmak şartıyla yaş kaydı aranmamaktadır.

4- Ortaöğretim

Ortaöğretim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin, öncelikle yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarında sürdürebilecekleri gibi, özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ortaöğretim kurumlarına da kayıt yaptırabilirler.

Çeşitli nedenlerle ortaöğretim kurumlarını tamamlayamayan bireyler MEB Açık

Öğretim Lisesi veya MEB Mesleki Açık Öğretim Lisesi eğitimlerini sürdürebilirler. Özel eğitime ihtiyacı olduğunu Özel Eğitim Hizmetleri Kurulundan alınacak belge ile raporlandıklarında eğitim süreci ve başarı değerlendirmesinde dikkate alınmaktadır.

5- Yükseköğretim

Ortaöğretimlerini tamamlayan özel eğitime ihtiyacı olan bireyler; RAM'lar, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu veya rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından yükseköğretime yönlendirilirler.

Evde Eğitim

Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan ancak eğitim ve öğretim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak durumda olan çocuklara evde eğitim hizmeti verilebilir. Evde eğitim hizmetleri, Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından planlanır.

Özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından evde eğitim hizmeti almasına karar verilen bireylerin kaydı ilköğretim kurumuna, ortaöğretim kurumuna veya özel eğitim merkezi (okul) devam şartı olmaksızın yapılır.

Evde eğitim hizmetinden yararlanan çocuk, kayıtlı bulunduğu okulda uygulanan

öğretim programlarından sorumludur. Ancak BEP geliştirme birimince bireyin eğitim performansına göre, ihtiyaç duyduğu alanlarda bireyselleştirilmiş eğitim program hazırlanır. Başarı değerlendirilmesi, yine kayıtlı bulunduğu okuldaki diğer öğrenciler gibi yapılır; ancak çocuğun durumu ve özelliğine göre öğretmen, değerlendirme şekli yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapabilir.

Bireyin evde eğitim almasını gerektiren şartların ortadan kalkması durumunda bu hizmet sona erdirilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan çocuğunuzun mümkün olduğunca yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı ortamda eğitim görmesinin sağlanması esastır. Bu yönden çocuğunuz okuldaki zamanının tümünü yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta geçirebileceği gibi (tam zamanlı kaynaştırma), okuldaki zamanının bir bölümünü özel eğitim sınıfında da geçirebilir (yarı zamanlı kaynaştırma). Çocuğunuzun tam zamanlı olarak mı yoksa yarı zamanlı olarak mı eğitim almasının daha uygun olacağına, eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre ilgili kurullar ve aile tarafından karar verilir.

Çocuğunuzun takip ettiği program temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanır. BEP hazırlanması için çocuğunuzun devam ettiği okul ya da kurumda BEP geliştirme birimi oluşturulur. BEP geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya

görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- a)** Gezerek özel eğitim görevi olan bir öğretmen (varsa),
- b)** Bir rehber öğretmen,
- c)** Bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen,
- d)** Öğrencinin sınıf öğretmeni,
- e)** Öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri,
- f)** Öğrencinin velisi,
- g)** Öğrenciden (katılabilecek özelliklerdeyse) oluşur.

BEP geliştirme birimine, gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere RAM'daki Özel Eğitim Değerlendirme Kurulundan bir üyenin katılımı da sağlanır. BEP geliştirme biriminin çalışma esasları okul/kurum yönetimince belirlenir.

Kaynaştırma eğitim uygulamaları yürütölen sınıflara devam eden özel eğitim öğrencilerine ve bu öğrencilerin öğretmenlerine gerekli destek hizmetler devlet tarafından sağlanmalıdır. Destek hizmetler, özel eğitim öğrencilerinin kaynaştırma ortamlarına uyum sağlamalarına ya da ders programlarında gerekli uyarlamaların yapılmasına yönelik hizmetlerdir.

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin

yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal ve psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereçler, eğitim materyalleri, öğretim yöntemleri ve öğrenci başarısını değerlendirme yöntemleri kullanılır; ayrıca, destek eğitim odası açılır.

Kaynaştırma eğitimi uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında RAM ve okuldaki BEP geliştirme birimindeki ilgili kişiler tarafından bilgilendirilir. Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak öğrencilerin bir sınıfa en fazla iki öğrenci olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler okul tarafından yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi, destek eğitim odalarında da verilebilir.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden çocuğunuzun devam ettiği okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde çocuğunuzun BEP’i dikkate alınır.

Çocuğunuzun başarısının değerlendirilmesinde kullanılacak yöntem, teknik, ölçme araçları ve değerlendirme süresi, değerlendirme zamanı, değerlendirme aralıkları, değerlendirmeden sorumlu kişiler ve değerlendirmenin yapılacağı

ortam, BEP geliştirme biriminin görüş ve önerileri doğrultusunda belirlenir.

Kaynaştırma eğitimine başlayacak çocuğunuzun eğitimcilerine ve sınıf ortamının düzenlenmesine yönelik önerilerin yer aldığı 'Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları' genelgesinde yer alan formu çocuğunuzun öğretmeniyle paylaşmanız faydalı olacaktır.

II. Özel Eğitim Sınıfı

Özel eğitim sınıfları, resmi ve özel okulların bünyesinde özel eğitim gerektiren öğrenciler için açılan sınıflardır. Hangi okullarda hangi engel gruplarına yönelik özel eğitim sınıfları açılacağına ilişkin karar okullarda kurulan İzleme ve Yönelme Kurullarının okul yönetimine vereceği öneri üzerine Milli Eğitim Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerinde kurulan Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından verilir. Otizmli çocuklar için açılan özel eğitim sınıflarında sınıf mevcudu en fazla 4 öğrencidir. Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere, takip ettikleri özel eğitim programını uygulayan özel eğitim okul veya kurumlarındaki programı tamamlayan öğrencilere verilen belge verilir. Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıflarında otizmi olan öğrenciler için 1-4 ve 5-8. Sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması (aynı anda birden çok sınıfın bir öğretmen tarafından okutulması) dersler sınıf öğretmenleri tarafından; özel yetenek gerektiren dersler ile din kültürü ve ahlak bilgisi ve yabancı dil

derslerinin alan öğretmenleri tarafından, sınıf öğretmenin de katılımıyla okutulur. Öğrencilerin BEP'leri hazırlanırken, okulda veya kurumda takip edilen eğitim programı esas alınır.

Bulunduğu okul veya kurumun eğitim programını uygulayamayan özel eğitim sınıflarında öğrenciler, yetersizlik türüne göre hazırlanan özel eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin BEP'leri hazırlanırken takip ettikleri bu eğitim programı temel alınır. Dersler 1-4, 5-8 ve 9-12. Sınıflarda sınıf öğretmenleri tarafından okutulur; özel yetenek gerektiren dersler ve meslek dersleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin alan öğretmenleri tarafından sınıf öğretmenin de katılımıyla okutulur.

Özel eğitim sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin başarı değerlendirme devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre, BEP'leri de dikkate alınarak değerlendirilir.

Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere devam ettiği ilköğretim programını takip ediyorsa ilköğretim diploması verilir. Devam ettiği ilköğretim programından farklı eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilere Özel Eğitim Uygulama Merkezi diploması verilir.

Destek Eğitim Odası Nedir?

Destek eğitim odasında kaynaştırma yoluyla eğitimine devam eden öğrenciler ile üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri alabilmesine yönelik düzenlenmiş ortamlardır. Destek eğitim odalarında öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmenleri ve alan öğretmenleri görev alır.

Kaynaştırma yoluyla eğitim veren okullarda destek eğitim odası açılması zorunludur.

Destek eğitim odasında öğrenciye sunulan eğitim hizmetleri, öğrencilerin akademik performansı, becerileri, bireysel özellikleri dikkate alınarak hazırlanan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı'nda (BEP) belirlenen hedefler doğrultusunda yapılmalıdır. Grup eğitimi veya bire-bir olarak sunulan bu eğitim hizmetleri okul veya kurumun ders saatleri içinde yapılmalıdır. Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde planlanmalıdır. Destek eğitim odasında grup eğitimi alması uygun görülen öğrencilere yönelik oluşturulan gruptaki öğrenci sayısı 3 kişiyi geçmemelidir.

Destek eğitim odasından eğitim hizmeti alınmasına karar verilen öğrencilerin

BEP'i temel alınarak, devam ettiği sınıfta öğretime katılımının sağlanması için haftalık zaman çizelgesi hazırlanarak ve bu öğrencilerin eğitim hizmetinden ne ölçüde yararlandığı izlenmelidir.

Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.

Destek eğitim odası düzenlenirken aşağıda yer alan hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

- Oda öğrencinin güvenli ve rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir.
- Isı, havalandırma, ışık düzeni, ses yalıtımı ve ortam düzenlemesi konularında etkili bir eğitim ortamı oluşturulması açısından dikkat edilmelidir.
- Destek eğitim odası lavabo vb. gürültünün yoğun olduğu mekânlardan uzak olmalıdır.
- Odada bire-bir eğitim için ayrılan kısmın 2x2 metrekarelik bir alandan az olmamasına dikkat edilmelidir. Ancak, ortopedik yetersizliği olan öğrenciler için masa ve öğrencinin oturacağı sıra alanı daha geniş tutulmalıdır.
- Oda içinde yer alan tahta ve masa gibi eşyaların, öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

- Odada kullanılacak eğitim araç ve gereçleri öğrencinin yaşına, performansına ve yetersizliğin türüne göre çeşitlendirilmelidir. Örneğin: çalışma kâğıtları, dil kartları, üzerinde harflerin bulunduğu kartlar, hikâye anlatan resimli kartlar, üç boyutlu görsel malzemeler, hikâye kitapları, sesli hikâye kitapları, eğitim yazılımları vb.
- Öğrencilere iletişimde olumsuz ifadelerden (hayır, yapma, dokunma gibi) mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.
- Bir öğrencinin performansını akranlarıyla kıyaslamak yerine, bireysel gelişimi dikkate alarak değerlendirilmelidir.
- Öğrenciler yüksek ses ve gürültüden rahatsız olabileceği için sınıf içindeki gürültü mümkün olduğu kadar azaltılmalıdır.
- Öğrencilere öğretilecek becerilerin basitten karmaşığa doğru sıra izlemesine dikkat edilmelidir.
- Kullanılan cümlelerin basit ve kısa olmasına dikkat edilerek jest ve mimiklerle daha dikkat çekici hale getirilmelidir.
- Yönerge ve soruların öğrencinin özelliği dikkate alarak kısa olmasına özen gösterilmelidir.
- Sözel anlatımlar görsel öğelerle desteklenmelidir.

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilerin Kaynaştırma Yoluyla Eğitimi Sürecinde Öğretmenlere Yönelik Öneriler:

- Okula yeni başlayan öğrencinize sınıf ve okul ortamını tanıttın.
- Sınıftaki diğer öğrencilere otizmi olan öğrencinize ilişkin bilgi verin, onun farklı davranışlarına verilecek tepkiye ilişkin ortak bir strateji belirleyin.
- Öğrencinizi sınıfın ön tarafında oturtun ve sınıf içinde yakınında oturan öğrencilerin, uygun model olabilecek kişiler olmasına dikkat edin.
- Çocuğın bir okul günündeki rutinini belirleyin ve gerektiğinde yazılı ve görsel olarak hazırlayarak kendisine verin.
- Sınıf kurallarını belirleyin, sınıf kurallarını tek tek öğretin ve kuralların yazılı/ görsel olarak yer aldığı bir pano hazırlayın.
- Otizimli çocukların bazı özel becerileri (erken okuma-yazma, zihinden matematik işlemlerini yapma vb.) olabilmektedir. Akran kabulünü sağlamak için öğrencinin bu özelliklerini ön plana çıkarın.
- Öğrencinizin özelliğini dikkate alarak göz kontağı kurma, sınıfta uygun oturma, basit yönergelere uyma gibi becerilerin öğretimine öncelik verin.
- Sınıf içinde öğrencinizin performansına uygun sorumluluklar verin.

- Öğrencinizin olumlu davranışlarını ödüllendirin, uygun olmayan davranışlarını arkadaşlarına ve kendisine zarar verecek düzeyde olmadığı sürece görmezden gelin.
- Sosyal etkileşimin artırılması amacıyla, öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılımını sağlayın.
- Öğrenciyi okulun kantini, mahalledeki market gibi yerlere götürerek sınıf dışındaki çevre ile ilişki içinde olmasını sağlayın.
- Öğrencinin tekrarlayıcı veya saldırgan davranışlarını azaltmaya yönelik özel eğitim yöntemlerinden davranışçı eğitim tekniklerini kullanın.
- Gerektiğinde öğrencinin bir yakınının sınıf dışında beklemesi gibi düzenlemelerle, okula uyumunu sağlayın.
- Otizmlili öğrencilerin küçük grup çalışmaları sırasında ya da serbest etkinliklerde sınıf arkadaşlarıyla birlikte oynamasını destekleyin.
- Öğrencinizin nesnelere dokunma, nesneyi elinden bırakmama gibi takıntılı davranışlarını azaltmak için bu nesnelere bir kutuya koyarak dersin sonunda ya da günün sonunda alabilmesine yönelik düzenlemeler yapın.
- Okul ve aile işbirliğini sağlamak ve öğrencinizi düzenli olarak izlemek amacıyla günlük ve haftalık davranış bildirim kartları hazırlayın.

- Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil, yapabildiklerine yoğunlaşın.
- Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- Öğrencinizin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmenini ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

III. Özel Eğitim Okul ve Kurumları

Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların öncelikle kaynaştırma yoluyla akranlarıyla birlikte eğitim almaları önerilmekle birlikte sosyal ve öz bakım becerilerini kazanamamış olanlar kaynaştırma yoluyla eğitimden yeterince yararlanmayabilmektedir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığınca her tür ve kademede örgün ve yaygın özel eğitim okulları ve kurumları açılır. Bu okulların ilk 4 yılı ilkokul (1.-4. sınıflar), ikinci dört yılı ortaokul (5.-8. sınıflar) olarak adlandırılır. Bu bireyler için açılan okul ve kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- Bu merkezlerde öğrencilerin öz bakım ve günlük yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla Bakanlıkça hazırlanmış özel eğitim programı uygulanır. Bu program temel alınarak BEP hazırlanır. Bu bireylerin başarılarının değerlendirilmesinde

BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

- Bu merkezlerde; tuvalet eğitimini kazanamamış, yoğun davranış problemleri gösteren ve grup eğitimine uyum sağlayamayan öğrencilerin grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire-bir eğitim uygulaması yapılır. Bu kapsamdaki öğrenciler grup eğitime katılmazlar. Bu öğrencilere verilecek eğitimin süresi ve haftalık ders saati sayısı özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından belirlenir.
- Otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler için açılan sınıfların mevcudu en fazla 4 öğrenciden oluşur.
- Bu merkezlerde 1.-4. ve 5.-8. sınıflarda dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak özel yetenek gerektiren dersler ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin alan öğretmenleri tarafından okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.
- Bu okullardan 4. sınıftan mezun olan öğrencilere Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu) Öğrenim Belgesi (I. Kademe) ve 8. Sınıftan mezun olan öğrencilere Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu) Öğrenim Belgesi (II. Kademe) verilir.

IV. Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi ve Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi

İlköğretimlerini tamamlayan, genel ve mesleki ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumda olan ve 23 yaşından gün almamış özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak, iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla resmî ve özel, özel eğitim mesleki eğitim merkezi (okulu) açılır. Bu merkezlerde eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

Özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde (okullarında) akademik bilgi ve becerilerin yanında iş eğitimi uygulamalarının da yer aldığı eğitim programı uygulanır. Bu program temel alınarak BEP hazırlanır ve bireylerin başarılarının değerlendirilmesinde BEP'lerinde yer alan amaç ve davranışlar dikkate alınır.

Personel ve eğitim ortamının uygun olması durumunda farklı yetersizlikleri olan bireyler için özel eğitim sınıfları açılır. Sınıf mevcutları en fazla 10 kişiden oluşur.

Merkezlerde (okullarda) dersler görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak, özel yetenek gerektiren dersler ve meslek dersleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin alan öğretmenleri tarafından okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

Programın süresi dört yıldır. Programın birinci sınıfında bireylere akademik bilgi ve beceriler ile uygulamalı iş eğitimi yoluyla atölyelerde gerekli olan temel bilgi ve beceriler kazandırılır. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda ise akademik bilgi ve becerilerin kazandırıldığı dersler ile uygulamalı atölye dersleri verilir.

İş yerine yerleştirilen bireyler kültür ve meslek derslerini haftada bir gün okulda, uygulamalı beceri eğitimini ise dört gün iş yerlerinde eğitim görürler. İş yerine yerleştiremeyen bireyler ise okulda eğitimlerine devam ederler.

İzleme ve yöneltme kurulu tarafından belirlenen bireyler, birinci sınıfın sonunda bir iş yerine yerleştirilirler. Ancak kurul, uygun olan bireyler için birinci sınıftan itibaren de iş yerine yerleştirme kararı alabilir.

Bireylerin iş yerine yerleştirilmesi kararı bir aylık deneme süreci sonucunda kesinleşir.

Dönem sonlarında bireylere karne verilir. Programı tamamlayan bireylere Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu) Öğrenim Belgesi verilir. Bu belge yükseköğretime devam etme hakkı sağlamaz, ancak bireylerin herhangi bir işte istihdam edilmesi durumunda ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara tanınan özlük haklarından yararlanmalarını sağlar.

Özel eğitim mesleki eğitim merkezini (okulunu) tamamlayamayan bireyler, yaygın eğitim programlarına, işe ve mesleğe yönlendirilirler

Çocuğunuzun Özel Eğitim Giderlerinin Karşılanması

Resmi eğitim kurumlarında verilen özel eğitim hizmetleri ücretsizdir.

Ücretsiz Taşıma

Bakanlık, özel eğitim okul ve kurumları ile özel eğitim sınıflarındaki gündüzlü öğrencilerin okula ulaşımının ücretsiz sağlanması için gerekli tedbirleri alır. Gerekğinde bu konuda yerel yönetimler ve eğitim kurumları arasında iş birliği yapılır.

Ücretsiz Öğle Yemeği

Yatılı veya gündüzlü özel eğitim okulu ve kurumlarında gündüzlü olarak okuyan ve parasız yatılılık şartlarının taşıyan öğrencilere genel bütçeden karşılanan ödenekle ücretsiz olarak öğle yemeği verilir.

Ancak, özel eğitim kurumlarında; örneğin, rehabilitasyon merkezinde ya da özel eğitim kursunda verilen destek özel eğitim hizmetleri ücrete tabidir. Bu ücretin belli bir bölümü devlet tarafından karşılanmaktadır.

Çocuğunuzun bir özel eğitim kurumundan, örneğin rehabilitasyon merkezinden

ya da özel eğitim kursundan destek eğitim alabilmesi ve bu hizmetin bedelinin devlet tarafından karşılanabilmesi için RAM'a başvurmanız gerekir. Bu başvuruda RAM'a sunulması gereken dilekçe örneği Ek 2'de yer almaktadır. Başvurunuz RAM bünyesindeki Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından karara bağlanır. Destek eğitim kararı çıkması durumunda çocuğunuzun bir özel eğitim kurumundan alacağı ayda en fazla 8 saat bireysel, 4 saat grup eğitimi olmak üzere toplam 12 saatlik destek eğitimin ücreti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmalıdır. Ancak, 12 saatlik destek eğitim ücretinin karşılanabilmesi için, çocuğun hem bireysel hem de grup eğitimine ihtiyacı olduğu, RAM tarafından hazırlanan raporda belirtilmelidir. Daha önce de belirtildiği gibi, ayda 12 saat eğitim otizmlı çocuklar için yeterli olmaktan çok uzaktır. Çocuğunuz evde ya da kurumda haftada en az 30 saat eğitim almalıdır.

Günlük yaşamını sürdürebilmek için sürekli olarak başkalarına bağımlı olan engelli bireylerin mevcut durumu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Bakım Hizmetleri Değerlendirme Heyeti'nin ev ziyareti yaparak düzenleyeceği bakım raporuyla belgelendirilir. Bakıma muhtaç özürlü belgesi alan bireylerin evde bakımı karşılığında, ihtiyacı olan ailelerde anne-babaya ya da vasiye her ay bir asgari ücret tutarında ödeme yapılır. Bakıma muhtaç özürlüye ikametgâhında bakım hizmetinin verilmesi durumunda, bakım ücreti, hizmetin verilmesini takip eden ay içinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı İl Müdürlüğü tarafından aileye ödenir.

Engelli/Özürlü İbaresini Nasıl Alınır ve Neler Sağlar?

Çocuğunuzun nüfus cüzdanına engelli/özürlü ibaresini yazdırabilmek için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri'ne çocuğunuzun sağlık kurulu raporu, nüfus cüzdanı ve dört adet vesikalık fotoğrafıyla başvurun. Başvurunuz sonrasında "Özürlü Kimliği Bilgi Formu" düzenlenerek, nüfus müdürlüğünün veritabanına aktarılacaktır. Sonrasında, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri, İl Nüfus Müdürlüğü'ne hitaben bir belge düzenlenecektir. Bu belgeyle İl Nüfus Müdürlüğü'ne başvurarak çocuğunuzun nüfus cüzdanına engelli/özürlü ibaresini ekletebilirsiniz.

Çocuğunuzun nüfus cüzdanına ekleteceğiniz 'engelli/özürlü' ibaresini ile birçok kolaylık ve indirimden faydalanabilirsiniz. Örneğin:

- a)** Çeşitli kurum ve kuruluşlardan istenen rapor yenileme işlemlerinden kurtulabilirsiniz.
- b)** Gelir vergisi indiriminden yararlanabilirsiniz. Gelir vergisi indirimi, engelli bireyin herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmaması durumunda kendisine bakmakla yükümlü olan kişi için de geçerli olacaktır.
- c)** Devlet Demir Yolları ile seyahat etmesi ve özür oranının %40 veya üstü olması halinde çocuğunuz indirimden yararlanabilir.

- d)** Havayolları ile seyahat etmesi ve özür oranının %50 veya üstü olması halinde çocuğunuz %40 indirimden yararlanabilir.
- e)** Yerel yönetimlerin alacağı kararla çocuğunuz ve çocuğunuza eşlik eden kişi belediye otobüslerinden ücretsiz ya da indirimli olarak yararlanabilir.
- f)** Sinema, tiyatro vb. etkinlikler için çocuğunuz indirimli bilet alabilir.

İtirazlar ve İşleyiş

Bu kitapta anlatılan haklardan çocuğunuzun yararlanması konusunda bir ebeveyn olarak sizin itiraz hakkınız var!

- Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki Özel Eğitim Hizmetleri Kurulundan 15 gün içinde yerleştirme ile ilgili cevap alamazsanız 60 gün içinde idare mahkemelerine başvurabilirsiniz.
- Aile, eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarının her birine birer defa olmak üzere, kararın kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde itiraz edebilir.
- Okul ve kurumlardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu, okula/kuruma kayıt tarihinden itibaren en az 70 iş günlük izleme süreci sonucunda, öğrenciyle ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararının uygun bulunmaması halinde, yeniden değerlendirilmesi isteğiyle Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluna itiraz edebilir.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarıyla ilgili Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu'na yapılacak itirazlar incelenerek, en geç 30 gün içerisinde

sonuçlandırılır. Sonuç, veliye, okula/kuruma ve RAM'a yazılı olarak bildirilir. 30 gün içinde cevap verilmemesi halinde, idare mahkemesine başvurulabilir.

- Bu süreleri kaçırmamanız, başvurularınızın sağlıklı ilerlemesi ve sonuç almanız için oldukça önemlidir.
- Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluna yapılacak itirazların değerlendirilmesinde, gerektiğinde üniversitelerin ilgili bölümlerinin ve konuyla ilişkili uzmanların görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır.
- Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim gerektiren bireyler için, gündüzlü okul ve kurumlara kayıta tuvalet eğitimi kazanmış olma şartı aranmaz.
- Özel Eğitim Uygulama Merkezleri (Okulları) ve Özel Eğitim İş Uygulama Merkezleri (Okulları) ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerine (Okulları) devam eden öğrenciler okul yönetiminin en az iki defa yazılı uyarısına rağmen mazeret göstermeksizin toplam 60 iş günü devamsızlık yapmaları durumunda bu öğrencilere devamsızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılır.

**Rehberlik ve Araştırma Merkezi M¼d¼rl¼ę¼'ne Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama
için Vereeğiniz Dilekçe ¼rneęi:**

Tarih : / /

T.C.: Valiliği/Kaymakamlığı

..... Rehberlik ve Araştırma Merkezi M¼d¼rl¼ę¼'ne

Velisi bulunduğum (ocuğun TC kimlik numarası) TC kimlik numaralı kızım/oğlum (ocuğun adı) hakkında ekte yer alan Sağlık Kurulu Raporu d¼zenlenmiřtir. Kurumunuz tarafından çocuğum hakkında eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılması ve ocuğumun ikametgahımıza en yakın eğitim kurumuna y¼nlendirilmesi için gereğinin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla,

İsim, Soyadı :

İmza :

Adres :

Telefon Numarası :

Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'ne Çocuğunuzun Ücretsiz Destek Eğitiminden Yararlanması için Vereceğiniz Dilekçe Örneği:

Tarih : / /

T.C.: Valiliği/Kaymakamlığı

..... Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'ne

İlgi: Özel Eğitim Masraflarının Karşlanması

Velisi bulunduğum (çocuğın TC kimlik numarası) TC kimlik numaralı kızım/oğlum (çocuğın adı) Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği uyarınca, özel eğitime muhtaç bir kız/erkek çocuğudur. Kendisinin eğitimi (Özel Eğitim Kurumu'nun adı) nezdinde gerçekleştirilmektedir. (Özel Eğitim Kurumu'nun adı) aylık eğitim masrafı (eğitim ücreti tutarı) TL'dir. Söz konusu meblağı karşılayacak ekonomik güce sahip bulunmamaktayım. Bu sebeple, ilgili mevzuat uyarınca velisi bulunduğum (çocuğın adı)'un özel eğitim masraflarının devletçe karşılanmasını arz ederim.

Saygılarımla,

İsim, Soyadı :

İmza :

Adres :

Telefon Numarası :

Özel Eğitim Sınıfları veya Destek Eğitim Odalarında Araç-Gereç ve Materyallerinin Eksikliklerinin Giderilmesi için Özel Eğitim Kurulu'na Vereceğiniz Dilekçe Örneği:

Tarih : / /

T.C.: Valiliği/Kaymakamlığı

..... İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne,

İlgi: Özel Eğitim Sınıfı/Destek Eğitim Odasındaki eksikliklerin giderilmesi hakkında.

Velisi bulunduğum (çocuğun TC kimlik numarası) TC kimlik numaralı kızım/oğlum (çocuğun adı) İlkokulu/Ortaokulu/Lisesi'nde eğitim-öğrenim görmekte olup, çocuğumun devam ettiği özel eğitim sınıfı/destek eğitim odasında materyal/ araç-gereç eksiktir. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 15. ve 16. Maddeleri gereğince ihtiyaçların sağlanması için gerekli tedbirlerin alınacağı düzenlenmiş olup, okulumuzun özel eğitim sınıfı/destek eğitim odasındaki eksikliklerin eğitim-öğrenim yılı içerisinde ve ivedilikle giderilmesini arz ederim.

Saygılarımla,

İsim, Soyadı :

İmza :

Adres :

Telefon Numarası :

Tohum Otizm Vakfı'na otizmle ve çocuğunuzla ilgili
her konuda başvurabilirsiniz.

Tohum Otizm Vakfı iletişim bilgileri:

Internet Adresi

www.tohumotizm.org.tr

Adres

Sıracevizler Cad. Zülfikarlar İş Hanı No:27 Kat: 3
Şişli-İstanbul

Telefon

0212 244 75 00

Faks

0212 244 75 04

